

Poštalna
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih av-
tonomistov“
Izhaja vsako soboto.Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 4.— „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po D1.
Inserati
računajo:
10 D.
15 D.
20 D.
25 D.
30 D.
35 D.
40 D.
45 D.
50 p.Ljubljana
Hossmajerjeva
LjubljanaKaj hočemo? Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Razmajana Evropa.

Koncem leta 1918. so se zbrali v Parizu državniki vsega sveta, da po končani (?) svetovni vojni uredijo Evropo in ves svet po načelih, v katerih imenu so dolga štiri leta prelivali nedolžno ljudsko kri.

Katera so bila ta načela? Kaj so nam pripovedovali?

Rečeno nam je bilo, da se svet vojskuje za svobodo narodov, zlasti za svobodo malih narodov. Dalje je bilo rečeno, da se vojskujemo za pravičnost, da se vojskujemo za demokratizem proti nemškemu plemenitstvu, da se vojskujemo za gospodarski napredek. In še več takih lepih besed smo slišali med vojno iz ust vodilnih državnikov.

Lepe so bile obljube, ki so nam jih dali svetovni državniki. Ko pa so se ti gospodje sešli l. 1918. v Parizu, da te svoje lepe obljube tudi izpolnijo, so se pokazale takoj razne „težave“ in „višji oziri“. Te slavnoznane „višje ozire“ izvlečejo visoki gospodje vedno takrat izpod klopi, kakor „zajca“ za sezuvanje čevljev, kadar se hočejo prav debelo zlagati.

Gospodje v Parizu so se zlagali l. 1918. in 1919. kar na metre na debelo. Namesto svobode so prinesli evropskim narodom, zlasti malim, še tisočkrat hujšo sužnjost, pod kakoršno so zdihovali že prej, namesto gospodarskega napredka splošen gospodarski polom, namesto socialne pravičnosti pa najhujše zatiranje šibkih od strani gospodarsko močnejših.

To so plodovi svetovne vojne, tako so izpolnili veliki državniki svojo dano besedo! To pa se je zgodilo zato, ker veliki državniki sploh od začetka niso mislili držati svoje besede, ampak so zavedno in zavestno in namenoma lagali. Lagali so, ko so

vojno pričeli, lagali so, ko so se vojskovali, lagali so, ko so sklepali mir, in lagali so, ko so gradili in zidali „novo“ Evropo.

Na laži je bila zgrajena stara Evropa in zato se je podrla. Na laži je zgrajena „nova“ Evropa in zato jo čaka ista usoda.

Prvi znaki splošne podrtije se že kažejo.

V Italiji je zapihal takoj po vojni silen socialistični in komunistični veter. Vse je pričakovalo, da se bo „nekaj“ zgodilo! In se je tudi! Na površje je prišel — fašizem, vlado je prevzel Mussolini! Namesto socialnega napredka je doživela Italija strašen padec nazaj v koruptni kapitalistični režim, ki se spretno skriva pod plaščem obrabljene fraze „vse za narod in za domovino“. In zaviti v ta hinavski plašč slavi laški fašizem v imenu „narodnosti“ svoje divje zmagovalje nad onemoglimi Grki in nad razrovano in razrito Jugoslavijo! Vse seveda v znaku „kulture in napredka“, tiste kulture, ki je mati in stara mati novih vojn...

V Španiji je revolucija rodila novo militaristično vlado. Vse državne oblasti so se polastili generali. Kaj pomenijo generali v politiki, vemo vsi: Vola v trgovini s porcelanom!

V Nemčiji so zmagoviti zavezniki ustvarili tako stanje, da Nemci ne morejo ne živeti ne umreti. Zato se pojavljata tam dve struji: Ena, ki hoče politično revolucijo, druga pa hoče sedanje neznosno stanje odpraviti s socialnim prevratom. Nemčija pa utegne doživeti obe revoluciji.

Na Češkem, v Jugoslaviji in v Rumuniji tepe brezglavi centralizem vse narode, ki jih je vojna združila v teh novih državah. Namesto pa-

metnega popuščanja in priznavanja enake pravice za vse, vidimo v teh državah na krmilu „zmage“ pijane ljudi, polne maščevalnosti in izkoriščevalnih namenov. Namesto ene stare Avstrije imamo danes v Srednji Evropi kar tri Avstrije. (Po znanim izreku, da „vseh dobrih reči so tri“: češki sladkor, rumunski med, jugoslovansko tržaško figo so pa Lahi požrli). Seveda je ena „nova“ Avstrija slabša od druge.

Kako je na Balkanu, vidimo vsi. Nož in bodalo, bodalo in nož. To je Balkan od Triglava do Soluna.

In kakaj je tako? Kakor smo že rekli: Ker je nova Evropa zgrajena na laži in na slepariji.

Kakšen bo izhod iz tega stanja?

Politične „zadeve“.

Comedia e finita!

Reko so si vzeli Lahi. Prav tisti čas pa je srbski minister Kojić prevzel v Solunu takozvano „srbsko cono“, ki ima prostora za tri največje ladje in meri nad 50.000 kvadratnih metrov.

S tem je povedano pravzaprav vse. Kar se je o takozvanem „reškem vprašanju“ doslej pisalo in govorilo in se danes in se bo jutri — vse to je komedija, je varanje Hrvatov in Slovencev po srbski diplomaciji. In imajo Hrvate in Slovence v Belgradu za tako trapaste, da komedijo še nadaljujejo, katero so še prav močno poantirali zadnjič z registracijo takozvane „rapalske pogodbe“ pri „Zvezi narodov“, s tem, da je fašist Mussolini pisal bogve kaj Pašiču in Pašič bogve kaj Mussoliniju; s tem, da so demokratsko vlado „interpelirali“ zaradi Reke in da ministri govore v parlamentu in piše o tem časopise.

In naivni svet misli, da je Italija po svoji navadi že zopet enkrat prelomila besedo in da je bila usoda Reke zapečatenata šele v trenutku, ko so iz Rima poslali na Reko svojega generala in senatorja.

Izhodi so trije: Pamet, vojna na zunaj ali pa revolucija na znotraj.

Če bi evropski državniki hoteli uvideti, da so zagrešili s sedanjo „ureditvijo“ Evrope veliko napako, bi z mirnim delom te napake lahko popravili. Tega pa pri evropskih državnikih ne bomo doživeli, ker pamet in evropski državnik — to sta dva. Do tega prepričanja so prišli tudi Amerikanci, ki pravijo, naj le Evropa utone v lastnem blatu, če se noče spametovati.

Preostajata torej še dve rešitvi: Vojna ali pa revolucija. Doživeli bomo tekom let najbrž oboje, ker tako kakor gre sedaj dolgo ne pojde več, in vse kaže, da svetovne vojne še ni konec.

Reka in hrvaško-slovensko Primorje pa je bilo dejansko izgubljeno že l. 1919., tedaj ko je srbski poslanik v Parizu, ranji prijatelj in sostranik Pašiča — Milenko Vesnić — dal svoje potrdilo, da sme laška vojska zasesti ne samo Trsta, ampak tudi Gorico in Logatec z Idrijo vred ter Zader v Dalmaciji.

Belgrajska porodica nima namreč prav nič interesa na slovenski gornji obali Jadrana. Srbija je vedno in še danes išče izhoda na egejsko morje, to je na Solun, s katerim ima dobro železniško zvezo. Z grško državo so nedavno podpisali pogodbo, da dobi Srbija — ne SHS — del solunskega pristanišča za svoje potrebe. Reka in Trst za Srbijo nimata gospodarskega pomena, ker je dolgi transport po suhem od tod za Srbe — predrag, pravtako, kakor je predrag za Zagreb in Ljubljano transport v Solun ali iz Soluna.

Tako ima vsaka dežela svoje posebne gospodarske razmere, po katerih se ravna vsakodnevno gospodarsko življenje.

Slovenija teži na Trst, Hrvaška s Slovenijo na Reko. Dalmacija da-

LISTEK.

17

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Ker že ravno izprašuješ,“ je odvrnil Ilija, „ti bom po pravici povedal, samo ne smeš se jeziti, če bom posegel nekoliko nazaj. Vedeti moraš najprej, da se nisem rodil v tej vasi, ampak v Ribniku, tam dalje za Dubovcem na frankopanski gosposčini. Frankopani kmetom niso slabi gospodje. Biča in palice pri njih ni, toda Frankopani so junaki, nemirna kri, ki se bije z vsem svetom, in kamor gredo oni s svojimi sabljami, gredo njihovi kmetje s puškami in kopji. Bil sem dvajset let star, brate moj, mlada kri. Prokleti Turki so držali Liko, naši ljudje pa so pogosto hodili k njim na krvave gostije. Prišla je vrsta tudi name. Šel sem, kakor so mi rekli, in sem se počasi privadil puški in nožu, in ker sem bil mlad in bojevit, so me starejši neredkokrat pohvalili. Nekoč — bilo je l. 1835. — smo prišli do Obrovca; Turki so pritisnili, izgubili smo Obrovac, malo nas je odneslo življenje, mene pa so ranjenega ujeli Turki. Bil sem lep, vpražji deček. Turkom sem se zasmilil, pa so vsi začeli siliti v mene: obreži se, poturči se. Jaz pa sem po svoji materi dober kristjan in ne prodajam dušo za denar. Suženstvo pa je velika nevolja, turško suženstvo skoro smrt. Okujejo te, pretepajo te, žejen si, gladen, ne veš, ali si človek, ali si pes. Bilo mi je hudo, veš, jako hudo. Kaj naj storim? Rekel sem Turku: vaš hočem biti. Norci so mi verjeli. Vzeli so mi okove, nakrmili me in napojili, dali mi denarja, neki njihov spoštovani pop pa me je učil, kako velik svetnik je njihov

prerok. Jaz sem vse te dolge litanije poslušal, kakor da me je rodil sam Mohamed in prišel je čas, ko bi bil moral drugi dan biti obrezan in zatajiti krščansko vero. Prišla jenoč, trda noč. Pol dne sem se bil veselil, gostil Turke, sramotil — Bog mi grehe odpusti! — krščansko gospodo, pil sem in Turki so mislili, da sem pijan zaspal. Ko so začeli smrčati, odprem oči in vzamem malo puško, nož in možnjo cekinov. Po trebuhu sem se plazil do Zemanje in ob nji sem prišel do morja. Našel sem barko in v nji mornarja, ki me je za polovico mojih cekinov pripeljal v Senj, odkoder sem se vrnil domov. Z Bogom, Mohamed! Seveda mi ni dalo miru! Znova sem zgrabil za kopje. S svojo četo sem stal v Dubici. To je bilo l. 1538, ko je bil ban Peter Keglevič. Gospodje Zrinjski, čijih last je bila Dubica, so nam naročili, naj se hrabro branimo. Bili smo ljudje, da nas je bilo veselje pogledati, izbrani kakor golobje, toda redko sejani, Turkov pa cela šuma: deset na nas enega. Spominjam se še, kakor da je bilo danes. Nas kakih dvajset Zrinjevskih strelcev je poslal kapetan, naj zasedemo goščo nad cesto, po kateri so morali priti Turki. Pojoč smo stopali kvišku, dasi naše duše niso bile vesele, saj smo nosili takorekoč vsak svojo glavo v torbi. Vsak se je postavil za svoj hrast in čakal, kaj bo. Menda je bilo tako okoli polnoči. Mesec je stal nad Uno, jaz pa sem opazoval njegov blesk v vodi. Naenkrat se je začel šum in v daljavi se je nebo pordečilo. Pogledal sem in vidim, kako na nasprotnem bregu cerkev gori. Črez nekaj časa se je na cesti zavrtinčil prah. Jasno je bilo, da gredo Turki. Pokleknil sem za hrastom in naslonil puško na koleno. Iz praha se je pokazalo nekaj konjenikov. Dobro sem razlikoval njihove turbane in kopja, ki so se sve-

tila v mesečini. Spredej je jahal poveljnik na vrancu. Ob sedlu sta mu viseli dve krvavi glavi. Srce mi je zadrhtelo in kri zavrela. Počakaj! Pomerim, izprožim. Puška je počila. Turke je zavreščal „Aman!“ in padel vznak na zemljo, konj pa je podivil in vlek el s seboj v stremenu visečega polmrtvega jezdeca. Izra hrastov je treskalo v jezdece. Tu je padel konj, tam jezdec; neverniki so se začeli mešati, kleti, kričati, toda mi smo stali nekoliko višje, oni pa so bili sami konjeniki. Turkov je prihajalo vedno več. Pod šumo so se postavili v vrsto, napeli loke in ploha strelce se je zaletela v gozd. Čul sem, kako so strele sikale, veje pokale in padalo listje. Zopet so jih izstrelili. Tri so se zadrle v moj hrast, četrta je šinila mojemu sosedu skozi vrat. Bil je na mestu mrtev. Toda naše puške so kakor toča klestile Turke. Zdaj je padel kak konjenik, zdaj zopet se kvišku pospel konj. Nazadnje so zlezli s konj in s krikom „Alah!“ začeli prodirati v šumo. Prve smo položili na tla, toda prišli so drugi, tretji, vedno več in za njim jih je bila še polna cesta vse tje do Dubice. Zaklical sem tovarišem, naj se umaknemo v grad. Res smo se umaknili proti Dubici. Prepozno! Prestregli so nam pot. V gozdu sem tovariše izgubil. Blodil sem sem ter tje in poslušal, kako nas neverniki iščejo po grmovju. Naj tako žalostno poginem? Ne! Zavlekel sem se v gosto grmovje. Od tam sem dobro razločeval silno streljanje. Nazadnje je začela goret Dubica. Turki so jo bili vzeli. Drugo jutro proti svitu sem se napotil na cesto in krenil proti Kostajnici, ker je bilo vse tiho. Niti šibe nisem zapalil. Toda naenkrat sta se na konjih za menoj zagnala dva Bošnjaka.“

(Dalje prih.)

nes ne more odtehtati ne Trsta ne Reke, ker nima zgrajenih pristanišč in nobenih železnic z zaledjem. Predno bo tam kaj zgrajenega, bo svet že precej drugačen, ker železniško, pristaniško in trgovsko organizirane Dalmacije še dva roda ne bosta dočakala.

Da bi Hrvati in Slovenci dobili Reko, bi še šlo nekako. Toda centralistični Srbi tega ne žele, prvič, ker bi takšne luke niti administrativno ne obvladali, drugič pa zato, da obdrže v tej veseli državi absolutno oblast. To pa se jim more za stalno posrečiti samo tako, če bodo Hrvati in Slovenci gospodarsko tako obubožali, da bodo morali ubogati! Samo ubog in reven človek prosi za kruh in mora v službo, ker sam nima s čim gospodariti. On dela za druge. Prav tako je tudi z narodi. Odkar

smo se takorekoč „osvobodili“, opazimo dosledni belgrajski politični, finančni in administrativni sistem, spraviti Hrvate in Slovence povsem na beraško palico. Belgrajski ta sistem je bil miren in nem, ko smo Slovenci bili razparcelirani, sedaj je nemo in mirno predal tudi Reko Lahom. Mirno in smotreno nam je kot „znagovalec“ naložil velikansko kontribucijo v obliki zamene kroh v dinarje in odbitka 20% pri izmenjavi. Kako pa dela ljuba administracija belgrajska v tej smeri, to pa itak vsi vemo.

Sedaj je treba le še, da tudi „parlament“ pošlje domov in da stopijo na čelo države generali, kot so stopili na Španskem.

Potem bo „osvoboditev“ popolna.

Kako je nastala svetovna vojna.

Poroča dr. L.

(Konec.)

V.

Po umoru Frana Ferdinanda se je končno ponudila Avstro-Ogrski ugodna prilika, da uniči ali vsaj oslabi Srbijo, ki se je dotlej izumikala vsakemu boju z njo, dasi jo je hotela parkrat zaplesti vanj. Rastoča moč Srbije od balkanskih vojen in njen vpliv na hrvaško-srbsko javnost v monarhiji, ki se je pojavljala vedno bolj, zlasti po ustanovitvi hrvaško-srbske koalicije, ter se kazal na eni strani v zahtevi po politični združitvi Srbov in Hrvatov s Srbijo v eno narodno državo, a na drugi strani v atentatih na oblastnike v Bosni in na Hrvaškem, vse to je napravljalo avstro-ogrskim državnikom resne skrbi, ki so se jih mogli odkrižati samo na ta način, da uničijo Srbijo. In sedaj je prišel primerni nagib in povod za takšno akcijo.

Uradno poročilo avstro-ogrskih preiskovalnih oblasti ni moglo dokazati nobenih zvez oficijalne Srbije z atentatom, nasprotno: srbski poslanik na Dunaju je nekaj dni pred atentatom uradno naznanil avstro-ogrski vladi, da ima srbska vlada poročilo o nekakšnih pripravah proti Franu Ferdinandu. Razne okoliščine so bile ugodne za nastop Avstro-Ogrske: čeprav ni bila morilec uradna Srbija, vendar so bili atentatorji Srbi in njih zveza z nekaterimi oficirji iz Srbije se je dala ugotoviti. Pričakovali so, da tu, ko je šlo za umor člana vladarske hiše, ne bosta ščitila Srbije niti Anglija niti Rusija in da bo tudi prebivalstvo v monarhiji razumelo vojno, ki se vname iz povoda. In res je avstro-ogrsko prebivalstvo navdušeno sprejelo vojno s Srbijo, celó del tistega prebivalstva, od katerega bi tega ne bili pričakovali; toda glede Anglije in Rusije se je avstro-ogrška diplomacija motila. Kakor se je Avstro-Ogrska postavljala iz pretveze na stališče pravosti in je v resnici zaradi svojih koristi hotela uničiti Srbijo, takó so tudi antantne države odklonile rešitev vprašanja z pravne strani in so se držale političnega stališča, da zaradi sebe niso smele pripustiti uničitve Srbije.

V Srbiji niso verjeli, da bi hotela Avstro-Ogrska za vsako ceno vojno, ker bi bile združene z njo velike evropske krize. Skupščina je bila razpuščena, ob ultimatu je bil ministrski predsednik Pašić na volilni agitaciji v vzhodni Srbiji, a štabni šef vrhovne komande vojvoda Putnik je bil v Avstro-Ogrski. Dasi je opozarjal srbski poslanik na Dunaju Jovan Jovanović na resnost položaja, srbski državniki niso takó mislili. Bili so pripravljani, da izpolnijo vse zahteve Avstro-Ogrske, ki se ujemajo z državno neodvisnostjo Srbije; ako bi pa stavila Avstro-Ogrska srbski državni neodvisnosti nasprotno zahteve, so bili prepričani, da bodo antantne države ščitile Srbijo in da Avstro-Ogrska zaradi Srbije ne izzove evropske vojne.

zlasti so bili uverjeni, da tega ne bo hotela Nemčija.

Na ultimat avstro-ogrške vlade je odgovorila Srbija zelo pomirjevalno, ker je šla do skrajnih mej popustljivosti in mikroskopično izluščila iz ultimata samo to, česar bi nobena država ne mogla pripustiti. Srbija je sedaj sicer uvidevala resnost položaja, vendar je upala, da se izogne vojni; zato je šla celó preko skrajnih mej popustljivosti. Ko je bil srbski poslovodja v Rimu Ljuba Mihailović na večer dne 27. julija pri italijanskem zunanjem ministru San Giulianu, ga je ta vprašal, zakaj ni sprejela Srbije, da se izogne vojni, vsega ultimata, mu je Mihailović odgovoril, da mora dobiti Srbija najprej zagotovila za svojo neodvisnost: če ji velesile izposlušajo to zagotovilo od Avstro-Ogrske, je prepričan, da sprejme srbska vlada ves ultimat. Nató je San Giuliano hitro pozval k sebi angleškega poslanika in mu naznanil izjavo srbskega poslovodje: oba sta imela takrat še veliko upanja, da se na tej podlagi ohrani evropski mir, kar se je pa izkazalo za napačno, ker je Avstro-Ogrska hotela uničiti Srbijo, in dne 29. julija je dejal San Giuliano Mihailoviću: „Nič se ne da napraviti, Nemčija hoče vojno.“

Kakó so bili avstro-ogrski državniki v zadregi zaradi utemeljitve vojne, razvidimo iz Berchtoldovega telegrama avstro-ogrskemu poslaniku v Petrogradu dne 28. julija, ki je utemeljeval vojno napoved Srbiji s tem, „da so se včeraj s srbske strani začele sovražnosti proti nam na ovrski meji.“ Po vsem tem in kolikor je od drugod znanega o začetkih svetovne vojne je jasno, da je Srbija ni začela in da je prišlo do nje proti odkriti volji Srbije.

Če se govori o krivcu svetovne vojne, potem se more razpravljati le o tem, kdo je dal povod in kdo jo je direktno sprožil. Za vzroke vojne pa niso odgovorni posamezniki, ker ti vzroki leže globlje in so mnogovrstni: gospodarska in politična nasprotja med velesilami; ogromni razvoj Nemčije in strah Anglije pred tem razvojem, različna kolonialna vprašanja, slabost Turčije in Avstro-Ogrske, življenska sila malih narodov, ki so mogli doseči svojo svobodo in združenje samo na razvalinah Turčije in Avstro-Ogrske. Splošni spopad se je že dolgo pripravljala in slutila. Rešitev vprašanja, ki se edino more postaviti, kdo je direktno sprožil svetovno vojno, ne spada v okvir tega spisa.

Iz Stanojevičevih izvajanj sledi jasno dvojje: 1. da niti uradna Srbija niti „Narodna odbrana“ nista imeli prav ničesar opraviti z umorom v Sarajevu; 2. da je bil, v kolikor so bile osebe iz Srbije zapletene v zaroto, glavni organizator polkovnik Dimitrijevič. Vprašanje nastaja, ali je res vprav Fran Ferdinand hotel napasti Srbijo. Ne da bi se mogel podrobno spuščati v vpra-

šanje, omenjam le kot poročevalca, da n. pr. bivši avstro-ogrski vojni minister M. A u f f e n b e r g - K o m a r o w, ki je bil nekaj časa pove-

ljuječi general v Sarajevu in zaupnik Frana Ferdinanda, v najnovejšem svojem članku to zopet odločno zanika.

Umestne pritožbe invalidov.

Pri nas se vse reducira in tudi invalidi. Društvo invalidov je sedaj poslalo na belgrajsko ministrstvo za soc. politiko spomenico, ki je tam došli nihče ne bo bral, kakor nobene druge ne. Je pa spomenica zanimiva, ker odkriva 1. nezmožnost belgrajske uprave in 2. nesocialnost današnjega režima. V tej spomenici beremo sledeča zanimiva izvajanja:

1. Pri pokrajinski upravi imamo invalidski odsek, ki je edini činitelj in izvrševatelj vsega prava invalidov, vdov in sirot. Isti se namerava likvidirati in sicer na takšen način, da se hoče reducirati skoro vse uradništvo, posamezne agende pa pustiti oziroma jih premestiti na druge oblasti.

Bilo je toliko muke, da se je vnovostavil in oživil ta odsek in izpopolnil tako, da vrši vse posle z vojnimi žrtvami po današnjem zakonu. Izvršuje statistiko, likvidacijo in nakazovanje pokojnin, skrbi za učenje, upravlja zavode in domove v splošnem, peča se izključno z vprašanjem vojnih žrtev.

Zapreke pri vsem tem dobro zamišljenem in organiziranem delu bi ne bilo, ako bi se centralna vlada brigala za dovoljna sredstva.

Poskrbljeno je bilo v Sloveniji za dobro invalidsko upravo, po za- slugi nekaterih izkušenih uradnikov, ki so znali vse to organizirati.

Pred kratkim pa se je pričela ta uprava zelo krhati z različnimi neumestnimi centralnimi odredbami, ki robijajo vsako pošteno delo in so za tukajšnje razmere popolnoma neizvedljive.

Po zakonu o dvanaestih letih je pričel odstopati invalidski odsek vse nerešene akte v pokojninah rednemu sodišču. Ne da bi se to pustilo invalidskemu odseku, ki je dokaj točno vršil ta posel, ali na da bi se ustanovilo za presojo pokojnin posebno in-

validsko sodišče, akti se odstopajo rednemu sodišču, ki pri nas nima nobenega stika z invalidskim vprašanjem. Pri nas so sodišča namenjena popolnoma za druge zadeve, kakor invalidskim vprašanjem, ki je popolnoma politično-pravnega značaja. Danes leži pri rednem sodišču v Ljubljani že nad 300 nerešenih aktov za invalidske pokojnine in jih nihče ne pogleda, ker po pokrajinskih zakonih in pri naših razmerah nima sodišče nič opraviti, zato se tega dela najbrž ne bo lotilo.

Po zakonu o dvanaestih letih je tudi odredjeno, da se morajo sploh vsi invalidski osebni akti poslati ministrstvu za socialno politiko v Belgrad.

Ako se bodo stekali skupaj vsi akti iz cele kraljevine v ministrstvu, bo moral biti tam tak arhiv, da ga nihče ne bo mogel držati v evidenci in ga pogledati. Nastal bo kaos, v katerem se bodo izgubljali posamezni važni dokumenti.

Najbolj značilno za našo bodočnost ter kako se misli reševati invalidsko vprašanje, je dejstvo, ki se je pokazalo pretekli teden, ko je inšpiciral v Ljubljani ustanove ministrstva za socialno politiko neki g. načelnik, ki se je po informacijah invalidov izjavil:

a) da je invalidski dom nepotreben in naj se ukine;

b) da se protezna delavnica ukine in priklopi ortop. zavodu v Belgradu;

c) da se invalidski odsek sploh na 4—5 zaposlenih moči reducira;

d) da naj redukcijska komisija reducira vsaj 1/3 invalidov, vdov in sirot.

Vse te izjave, ako bi se udeležile, bi uničile sploh vse in na mah ukinile vso preskrbo. Po tem bi ne mogli govoriti sploh v nobenem vprašanju in preskrbi več.

Nekaj števil.

„Delavec“, glasilo strok. komisije za Slovenijo, je prinesel v eni zadnjih števil zanimivo statistiko, ki je sestavljena iz podatkov lista „Internationale Rundschau der Arbeit“. Iz te statistike so razvidni zaslužki delavcev iz posameznih strok pred

vojno in po vojni, ako se računajo v zlati veljavi. Ako so številke resnične, potem dokazujejo, kako zelo je po vojni padlo splošno blagostanje med ljudmi. Številke, ki jih navaja „Delavec“ so sledeče:

A. Pred vojno.

(Tedenski zaslužki v zlatih dinarjih.)

		Avstrija (Slov.)	Nemčija	Francija	Anglija	Danska	Sev. Amer.	Južna Afrika	Avstralija
Tiskarji	od do	40	43	46	49	56	108	126	79
Kovinarji	od do	13—29	37—50		22—54	35	73—108	124	72
Rudarji	od do	10—24	16—38	35—45	45—55		72—156	132	87
Zidarji, tesarji	od do	13—34	32—54		33—51	45—52	83—170	145	82

B. Po vojni.

(V prvi polovici leta 1923.)

(Tedenski zaslužki v zlatih dinarjih.)

		Slovenija	Nemčija	Francija	Anglija	Danska	Sev. Amer.	Južna Afrika	Avstralija
Tiskarji	19—22	8—9		100	90—120	155—195	2000	130	
Kovinarji	11—24	9—10		50—72	92	155—190	240	125	
Rudarji	12—23	9—10	37—52	67—90	110	200—280		130	
Zidarji, tesarji	10—20	11—12		62—82	100				

Dnevne vesti.

Gospodarstvo in centralizem. V najnovejšem času opazamo vedno pogostejše razne pojave v gospodarskih krogih, iz katerih sledi, kako sili so že veletrgovci in industriji in mali branjevi raznih centralističnih budalosti in lumparij. Tudi sicer centralistično časopisje ne more več prezirati tega velevažnega preokreta. Tako piše n. pr. „Zagreber Tagblatt“, ki je „državotvoren“ list do skrajnosti, dne 23. t. m. v svojem uvodniku med drugim: „Centralizem je s svojimi izrastki v upravi in zlasti v gospodarstvu zaradi ne-

številnih napak vlade ustvaril sedanjemu vladnemu sistemu mnogo novih nasprotnikov. Brez pretiravanja lahko rečemo, da se ogreva za centralizem v njegovi današnji obliki le še prav skromna peščica ljudi. Škoda pretiranega centralizma čuti zlasti gospodarski krogi in zelo značilno je, da predlagajo ravno oni krogi, ki so bili doslej odlični zagovorniki centralizma, „decentralizacijo“ v gospodarstvu. V gospodarskih krogih na Hrvaškem in tudi v Sloveniji (tu bolj malo, ker so gospodarski krogi v Sloveniji prebo-

*) Tudi dr. Žibert je že na to opozarjal v svojem spisu. Op. por.

jazljivi, op. ur.) prevladuje prepričanje, da so vsled dosedanjega gospodarskega sistema te dežele zelo oškodovane. — Gospodarske „decentraliste“ pa mori le ena napaka: Oni namreč ne uvidijo ali vsaj za enkrat nočejo ali pa ne morejo uvideti, da je gospodarska avtonomija neločljiva od politične. Dokler ima vso moč v rokah centralni minister v Belgradu in dokler je vsak korak gospodarskih krogov na Hrvaškem ali pa v Sloveniji odvisen od odobrenja tega ali onega belgrajskega ministra, je vsak samostojni nastop izključen. Naši gospodarski krogi naj enkrat napodijo s političnega vodstva tiste ljudi, ki jih je imenoval dr. Renner s popolnim pravom „die wirtschaftslose Intelligenz“, ker za druge stvari nima smisla kakor za kakšne narodnostne jeremijade, ali pa še za te ne, pa bo bolje. Bolje za gospodarske kroge in boljše za — „inteligenco“.

Belgrajska policija in Radič. Belgrajska policija se je obrnila na policijo v Londonu z zahtevo, naj Radiča zapodi iz Anglije, ker nima pravičnega potnega lista. Ker pa je Radiču dovolila angleška vlada že pred njegovim odhodom iz Zagreba, da lahko brez skrbi pride v London, bo dobila belgrajska policija dolg nos s piko na koncu.

Ljubljansko medicinsko šolo namerava belgrajska vlada ukiniti. Prav je tako. Kranjski šintarji bodo še vedno več znali kakor belgrajski dohtarji.

Zakaj plačujemo davke?

Samozavest. V začetku svetovne vojne je vodil angleško državo ministrski predsednik Asquith. Ta je pri neki priložnosti rekel v parlamentu: „Jaz (ne morda kralj!) hočem to vojno dobiti! — Po tem slavnem zgledu samozavesti se je menda ravnal ovaj Pašič iz Biograda, ki je rekel: „Jaz hočem Reko izgubiti!“

Zakon o kuluku bodo izpremenili v toliko, da bodo morali ceste delati tudi slovenski in hrvaški državni uradniki in oficirji, da bodo imeli kam iti.

Pri nas in drugod. Dne 8. oktobra bo začela zborovati v Londonu angleška državna konferenca. Obpravnavali bodo ta-le vprašanja: 1. vojaška obramba Anglije, zlasti v zraku (Francozi so danes v tem oziru mnogo močnejši kot Angleži, op. ur.), 2. vnanja politika Anglije, posebej glede reparacijskega vprašanja, 3. prometna vprašanja s posebnim ozirom na državno-obrambene potrebe in 4. brezposelnost. — Anglija tvori s svojimi kolonijami vred velikansko svetovno federacijo (državno zvezo) in v tej državni zvezi so vse države enakopravne ter obravnava vsa cele države se tičejo vprašanja takozvane „državna konferenca“, kjer so zastopani vsi deli velike angleške države, da vsak lahko pride do besede. Kako pa je pri nas? Pri nas pa nihče ne obrača in Pašič tudi nič ne obrne.

Med angleškimi državniki. Angleški ministrski predsednik Baldwin se je pred dobrim tednom sestal s francoskim ministrskim predsednikom, s katerim sta obravnavala važna vnanjepolitična vprašanja. Po svojem povratku v London je sklical Baldwin sejo ministrskega sveta, da poroča o vsebini svojega razgovora s Francozi. Naletel je pa slabo, ker je angleški minister vnanjih zadev lord Curzon (reci: Kerzn) svojega predsednika pošteno oštel, češ kaj se vmešava v njegove zadeve. — Pri nas pa dela Pašič kar hoče. Piše pisma Mussoliniju, katerih vsebine noben minister ne pozna, sklepa po Parizu razne pogodbe itd., pa se niti en minister ne zgane, da bi mu dopedal, da to ne gre.

Lepl ministri. Belgrajska „Pravda“ z dne 22. septembra je objavila pod naslovom „Ni večje budale, ni večjeg lopova“ sledečo dogodbico: „Ni večje budale (— tepec), ni večjeg lopova bilo na ministrskem sedežu, odkar v enem (sedežu) sedi Kojić“ (sedanjí minister za trgovino, op. ur.), teko je dejal včeraj nekemu na-

šemu sotrudniku radikalni poslanec g. Tadija Pantović. Te „vkljudne“ besede so našega sotrudnika iznenadile. Na vprašanje, če sme te besede objaviti v listu, je g. Pantović pooblastil našega sotrudnika, da sme ob enem s to izjavo tudi povedati, da je on, Pantović, tako rekel: „To lahko rečem g. Kojiću na vsaki seji v brk. Največja sramota za našo državo je, da sedi na ministrskem stolu lopov“ — je rekel g. Pantović. — G. Kojić je namreč po zatrdilu g. Pantovića oškodoval državno blagajno za več stotisoč švicarskih frankov. Država je hotela prodati večjo količino svile. V ta namen se je vršila licitacija. Te licitacije se je udeležil tudi neki Švicar. Ker ponudba tega Švicarja ni bila najugodnejša, je g. Kojić licitacijo razveljavil in svilo kratkoma oddal temu Švicarju, čeprav so konkurentje ponujali po 6 frankov za kilogram več kakor ta Švicar. Ker je bila količina svile velika, je jasno, da je državna blagajna bila silno oškodovana. Oče Kojićev je imel dalje za svoje zasluge za radikalno stranko v žepu neko rudniško koncesijo, kateri je pa nedavno potekel rok, vsled česar bi bila „porodica“ Kojić ostala brez lepih dohodkov. „E, pa ne bi se isplnilo biti minister, kada se to ne bi udesilo“ (napravilo) — in tako sta se pogodila Velizar Janković in Kojić (oba ministra!) in mlademu Kojiću je bila koncesija podaljšana.“ — Tako pripoveduje belgrajski list „Pravda“. Res, lepo je biti minister v Jugoslaviji! Zato pa uživamo tudi med vsemi državami na svetu največji ugled.

Lepe razmere pri pošti. V nekem ljubljanskem dnevniku smo brali te dni pritožbo, da na pošti odpirajo pakete, v katerih so knjige, ter da te knjige izročajo v policijsko cenzuro, predno jih dostavijo adresatu v roke, ki ima potem seveda obilo sitnosti, če ta ali ona knjiga „državotvorcem“ ni všeč. Z dobro poučene strani so nam namignili, da tudi vsebina zaprtih pisem ni poseben vprašanje, vsled česar so si razni ljudje poiskali varnejša pota za odpošiljanje svojih pisem kakor pa je poštna pot. Mi tega skoraj ne moremo verjeti, ampak Nemci pravijo, „bei Gott und in Serbien ist alles möglich“ — pri Bogu in v Srbiji je vse mogoče. Včasih se nam je zdelo strašno čudno, ko smo brali v knjigah, kako so se l. 1848. borili sodbodoljubni ljudje za pisemsko tajnost, ker smo smatrali to za nekaj popolnoma samoposebi umevnega. Toda „včasih je lušno b'lo, dan's pa ni več tako“ — poje znana pesem. Ravnotako pripovedujejo ljudje, ki imajo mnogo opraviti s telefonom, včasih zelo čudne reči, da se enkrat dobro sliši, potem 1 ali 2 minuti zopet slabše, nato zopet dobro in zopet slabše in tako naprej. Mi ne vemo, ali je vse to res, ker mi že zdavnaj „imenitnih reči“ ne zaupamo več ne pošti in ne telefonu in se nas cela zadeva ne tiče prav nič, ampak značilno je, da ljudje take stvari sploh govorijo. Že to je dovolj huda stvar.

Reven državnik je bivši bolgarski zastopnik Kosta Teodorov. Dokler je vladal Stambolijski, je mož zastopal Bolgarijo pri Društvu narodov. Ko pa je bil Stambolijski ubit, je bil tudi Teodorov s svojega mesta odstavljen in živi danes v veliki bedi. Preživlja se kot risar. — Večini naših ministrov in diplomatov ne bi bilo treba risati.

Kdo je „radičevac“? Pri nas splošno prevladuje mnenje, da je „radičevac“ že vsak, kdor je republikanec in federalist. Kakor vse oslarije, je tudi to zanesla med ljudi slovenska „inteligencia“. Da bo našim bralcem stvar jasna, jim povemo tole: Republikanci so bili že stari Grki in Rimljani nekaj stotin let pred Kristusovim rojstvom. Federalisti so bili Amerikanci že davno pred francosko revolucijo, torej zdavnaj pred Radičem. Za jugoslovansko federativno republiko so se ogrevali pametni možje že zdavnaj pred svetovno vojno in pred nastopom Štefana Radiča. Trditev torej, da mora biti vsak republikanec in federalist tudi

„radičevac“, je ravno tako abotna in neumna, kakor je neumna trditev, da mora biti vsak človek, ki verjame, da je $2 \times 2 = 4$, centralist in sicer zato, ker tudi Žerjav in Pribečević tako štejeta. Eno je namreč ideja samoposebi, drugo pa ljudje, ki to idejo zastopajo. S tem, če kdo zastopa idejo kot tako, ni rečeno, da mora tudi brezpogojno slediti neki osebi, ki tudi to idejo zastopa. Lahko sledi, če hoče, „mus“ pa to ni. Da mora privrženec kake ideje slediti tudi neki osebi, to naziranje se je moglo roditi le v zabitih buticali slovenske „inteligence“, ki se nikdar ni učila misliti s svojimi možgani, ampak vedno le s tujimi. Po naših mislih je pa Bog dal možgane vsakemu človeku zato, da sam ž njimi misli, če ni prav po „inteligentsko“ duševno len, zaspi in zabiti.

Reko so zasedli Italijani. Pašič pa svoj stol.

Radič v Londonu. Radič se mudi še vedno v Londonu in nadaljuje svojo agitacijo v prilog Hrvatom. Tega sicer ne bo dosegel, da bi Angleži že prihodnji teden poslali nad Belgrad milionsko armado, pač pa se mu je posrečilo seznaniti zelo vplivne angleške kroge s političnimi zahtevami Hrvatov in opisati položaj v Jugoslaviji tako, kakor je res, ne pa tako, kakor bi rada lagala belgrajska vlada. Njegovi uspehi so zaenkrat, kakor vse kaže, le moralni in idejni, ampak tudi to je nekaj. Čez čas bo prišlo tudi to prav.

Kdo je kriv? Ljudje so danes splošno nezadovoljni. Nezadovoljni in ozlovoljeni ljudje pa radi iščejo odgovornega krivca za nesreče in nadloge, ki jih tarejo. Pri iskanju odgovornega krivca se je pa pokazala na slovenskem političnem polju stvar, ki je ne moremo prezreti. Očividno iz golih agitacijskih ozirov so namreč demokratski centralisti postavili trditev, da je za vse zlo, ki je prišlo in še prihaja iz Belgrada nad Slovenijo kriva Slovenska ljudska stranka, češ ta stranka s svojimi 21 poslanci bi morala v Belgradu „kaj doseči“ in bi morala „pokazati kakšne uspehe“. Dvoboj med demokrati in SLS kot tak nas ne zanima, to je stvar prizadetih strank. Zanimajo nas pa od demokratov zahtevani „uspehi“. Kaj so in kaj pomenijo ti „uspehi“? „Ti uspehi“ niso nič drugega kakor zahteva po staroslavni politiki drobtin! Tako smo nekaj rekli: „Le na Dunaj, le hitro na Dunaj, tam se priklanjajte in ližite prah s podplatov visoke gospode, pa vam bodo že kaj dali za vaše hlapčevanje!“ — Danes pa se glasi ta pesem: „Le v Belgrad, le hitro v Belgrad, tem zlezite hitro v centralno, pa boste že kaj dobili in „dosegli“!“ — Torej samo valjanje in hlapčevanje naj bo naš politični ideal in cilj, nikdar pa moška samozavest in ponos! Samo

milost in gnada, nikdar pa ne pravica? Večen hlapec, ki prosi, a nikdar gospod, ki zahteva, in sicer zahteva vse, kar je njegovega, ne pa „drobtin“? To je tisto, kar se nam zdi silno grdo in gnusno, da se v slovenskem političnem življenju ne moremo otresti teh nesrečnih suženjskih duš in hlapčevskih „drobtinarjev“. Zato pravimo: Skupaj s Hrvati proti belgrajskemu režimu, potem pa na cesto z domačimi petolizniki! Ljudje, ki se ne morejo odvaditi „priklanjanja“, ne spadajo v moderno dobo — še iz muzeja naj bi jih vrgli ven!

Red v Južni Srbiji. Uradna poročila vedno javljajo, da vlada v Južni Srbiji red in mir. V Prištini, sredi kosovskega polja, pa izhaja list „Kosovski Glasnik“, ki dan za dnem donša beležke pod naslovom „Orapani“ ali pa „Ubili so ga“ itd. — Kdo ima sedaj prav? Vlada ali „Kosovski Glasnik“.

Nove knjige: Josip Bučar, Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena Din 35.— Knjiga prof. Bučarja je prav lepo sestavljena, zlasti poglavja o slovenski zgodovini so skrbno in zanesljivo obdelana. Vzroki in razvoj svetovne vojne je podan prav nazorno. Jezik sicer suhoparne zgodovinske šolske knjige je znal pisatelj prav lepo poživiti in se bere vsa knjiga kot lepa zgodovinska povest. Naša šolska literatura se je obogatila s prav hvalvrednim delom. — Nadalje je izšla tudi Josipa Brinarja Slovenska vademecum za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole, višja stopnja. **Druga neizpremenjena izdaja.** Cena kartonirani knjigi je Din 24.— Založila knjigarna Goričar & Leskovšek v Celju 1923.

Podpirajte edino le one trgovce in tvrdke, ki imajo oglase v našem listu.

Izprememba imena. Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev itd. v Ljubljani, Kolodvorska ulica števil. 18 je na svojem običnem zboru dne 19. t. m. sklenila, da izpremeni svoj dosednji naslov v krajšega in se bo v bodoče imenovala „Jugometalija“, na kar se običstvo uljudno opozarja. Več v oglašju, ki ga priobči „Avtonomist“ prihodnji teden.

Najboljši premog, drva in ogelje kupite najcenejše pri Družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznana najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg števil. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

Gospodarstvo.

Posnemanja vredno.

V Vojvodini imajo letos jako bogato žetev, ki ne zadostuje le za kritje domačih potreb, ampak bo mogoče tudi lepo količino žita prodati na tuje. Za tako kupčijo pa je treba mnogo denarja, ker je treba žito kmetom takoj pri odjemu plačati v gotovini, potem pa je treba dolgo čakati, predno pride blago v tujino in iz tujine denar domov. Pri današnjih žitnih cenah je seveda skoro izključeno, da bi posameznik razpolagal s tolikimi svotami, kakor so potrebne za nakup velikih množin žita, ki pridejo v veletrgovini v poštev. Zato so mogli delati veletrgovci take kupčije le s pomočjo bank, ki so dobro zaslužile. Banke pa danes tudi trpe na pomanjkanju gotovine in zato je preti nevarnost, da bo vsa kupčija zastala, kar bi pomenilo za Vojvodino ogromno gospodarsko škodo.

V Vojvodini je dalje lepa industrija. Tudi ta gospodarska panoga se mora boriti z istimi težavami kakor trgovina, najbolj seveda s pomanjkanjem denarja. Dočim so namreč žitni trgovci dobili v najnovejšem času od Narodne banke vsaj ne-

kaj malega na razpolago, je pri neki konferenci v Belgradu izjavil trgovinski minister, da za industrijo v Vojvodini nima niti beliča!

Vsled take vladne „podpore“ pa vojvodinski industriji niso obupali. Takoj po svojem povratku iz Belgrada so se gospodje sestali v Novem Sadu in napravili družbo, ki si bo na račun privatnega premoženja industrijev poiskala potrebnih kreditov na — tujem...

Akcija vojvodinskih industrijev je končala uspešno. Na razna vprašanja se je ponudila ena švicarska in ena angleška velebanka, da preskrbi vojvodinski industriji potrebne kredite in sicer pod lažjimi pogoji kakor bi to storili domači denarni zavodi.

Zgledu industrijev so sledili tudi žitni trgovci in tako bodo zaslužile tuje banke, ker belgrajska vlada in Narodna banka ne veda, kaj je njihova dolžnost, ampak so skrbeli le za Belgrad na ta način, da so pač belgrajskim trgovcem dovolili kredite, drugim pa nič, da bi le belgrajska trgovina zaslužila, vsi drugi pa naj bi ostali na suhem.

Zaradi pomanjkanja gotovine trpi tudi trgovina in industrija v Sloveniji. Belgrad za naše gospodarske potrebe nima absolutno nobenega smisla — torej je najboljša, posne-

mati vojvodinski zgled. Tudi naše zadruge in druge gospodarske ustanove ne bodo trpele škode, če pogledajo nekoliko preko meje do sorodnih zadrug.

Zaščitna carina.

Listi poročajo, da namerava finančni minister v kratkem zvišati carinsko ažijo od sedanjih 800 na 1500 procentov. Z drugimi besedami: Carina bo zvišana skoro za 100 procentov ali še enkrat toliko kot doslej.

Ta obremenitev bo zadela predvsem industrijske produkte, ki jih moramo mi uvažati, in pa razno luksuzno blago.

Carino na industrijske produkte nameravajo mnogi kot zaščitno carino za domačo industrijo ter pravijo: Kolikor višja je carina na konku-

renčno blago iz inozemstva, toliko lažje uspeva domača industrija.

To je deloma res. Tako zaščitno carino smo imeli n. pr. v Avstriji za železninsko industrijo. Toda kaj je bila posledica? Avstrijski fabrikanti so postali leni in so zaostali in niso naročali nikakih modernih strojev, ker so si dejali opravičeno: Čemu pa? Nas itak carina varuje!

Podobno je bilo s carino na žito, ki je „držala“ ceno poljskim, zlasti žitnim pridelkom na Ogrskem. Ogrski veleposrestniki so rekli: Zakaj pa bi mi izboljševali pridelovanje? Vsaj nas carina varuje!

Tako se je zgodilo, da je mnogo industrij v Avstriji in poljedelstvo na Ogrskem zelo zaostalo, ker zaščitna carina ni bila le za zaščito, ampak so jo mnogi smatrali kot premijo na lenobo!

Drugače je bilo v Angliji. Tam zaščitne carine ni bilo. Toda ravno ta okolnost je na angleške podjetnike pritiskala, da so napeli vse svoje moči, da vzdrže svojo konkurenčno moč. Tako je postala angleška industrija prva na svetu in angleško poljedelstvo stoji na višku.

Iz teh dveh primerov je razvidno, kako dvorezen nož je zaščitna carina in da je treba s carinami ravnati zelo previdno, če nečemo doseči ravno nasprotnega učinka od zaželenega.

Žitne cene. Baška pšenica je poskočila v ceni od 1380 kron na 1450 kron, sremska pa od 1370 kron na

1440 kron. Cena za staro koruzo je padla za 10 kron pri 100 kg. Novo koruzo ponujajo po 880 kron. Cena moke se je zvišala od 2240 kron na 2260 kron. Zelo se je dvignila cena fižola, ki je dosegla 2200 kron za 100 kg.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

GUMI

obročke za Rex in Wecksteklenice, sesalke za otroke, vinske in vodne cevi, pnevmatiko za kolesa kakor vse druge higijenične, tehnične gumi izdelke kupite najceneje pri gumi specialistu

M. I. Nerat

MARIBOR, SLOVENSKA ULICA št. 12.

Izšla je Blasnikova Velika pratika

za prestopno leto 1924, ki ima 366 dni. »Velika Pratika« je najstarejši slovenski družinski koledar, ki je bil najbolj vpoštevanih od naših pradedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji, in stane Din. 5.—, kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri J. Blasnika naslednjih, tiskarna in litogr. zavod, Ljubljana, Breg 12.

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini **Miroslav Bivic, Ljubljana**
Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Samo 200 Din

stane par finih čevljev za dame. Služkinje 5% popusta. Trgovci po dogovoru.

Janko Kos, čevljar,
Rožna dolina pri Ljubljani

Pozor! Preselitev!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z o. z.

ki se te dni preseli iz hiše uršulinskega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka, v tekočem računu

5½%

vezane za dobo pol leta

6½%

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.

Kmetijska zadruga za kamniški politični okraj v Kamniku.

ima naprodaj

20 vagonov lepo prebranega

krompirja

po ceni 5 K 50 v, franko naloženo vagon kamniške proge.

Oblast. avt. civ. inž.

A. ŠTEBI

tehnična pisarna, Ljubljana, Dunajska cesta 1a (v palači Ljublanske Kreditne banke).

Projektira električne centrale, posvetuje občine in prlvatnike ter daje strokovna mnenja.

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo zalogo **damskih slamnikov** in **klobukov**.

FR. SLOVNIK

LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih obel in manufakture.

Obleke po meri se točno izvršujejo.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

Ivan Pakiž

Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur budilk, svetovno znane tovarne „Junghans“. Vsakovrstne precizne švicarske žepne ure, izbira zlatnine, srebrnine in jedilnega pribora.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar

Politika in zgodovina,

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov: A. Življenjepisi (Masaryk, Krek, Mahnič, Svetec, Susteršič in Tavčar), B. Za Jugoslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji, D. O socializmu in komunizmu, E. O slovenski politiki (Zakaj smo izgubili Koroško in Primorsko). Slovenci kupujte in čitajte! Cena Din 30.—. Po pošti Din 30'60.

Knjigarne in prodajalci popust.

Perilo

čevlje

klobuke

ter razno modno in galanterijsko blago kupite najbolje pri

Jakob Lah,

MARIBOR, GLAVNI TRG ŠTEV. 2.

Papirna trgovina IVAN GAJŠEK

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2.

ima v zalogi

razne pisarniške in šolske potrebščine, poslovne knjige, pismeni, trgovski in uradni papir vseh vrst, po konkurenčnih cenah.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločvine.

Vežan „Avtonomist“

iz leta 1922. se prodaja. Cena Din 90.—. Dobi se v upravi. Tam se dobe tudi

„Novi zapiski“

letnik 1922. Nevežan izvod Din 25.—.

IVAN SAX, Ljubljana

Stari trg št. 8,

priporoča svojo trgovino manufakturnega blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeluje tudi obleke po naročilu!

POZORI

Alojzij Pauschin

Ljubljana, Wolfova ulica.

Zaloga stekla in porcelana. Stekla za ure, umivalne in kuhinjske garniture ter vse v to stroko spadajoče predmete. Prevzemanje vseh steklarskih del.

POZOR!

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO

r. z. z o. z. v LJUBLJANI,

je preselila

svoje centralno skladišče v prvo nadstropje nove palače „Vzajemne posojilnice“ na Miklošičevi cesti, poleg Uniona.

!! Oglejte si veliko in solidno zalogo manufakture. !!